



17
1.
2 *
3.
4.
5.
6.



Thi 43 num 20

1776, 28.

QVAESTIO
IVRIS CONTROVERSI
DE

SPVRIO ERVDITORVM
PRIVILEGIO EXPELLENDI
OPERARIOS CVM STREPITV
LABORANTES

QVAM
ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS GRATIA
PRAESIDE

D. CHRISTIANO HENR. BREVNING

PROFESS. PVBLIC. ORDINAR. IVR. NAT. ET GENT.
ET SOCIETAT. LITERAR. DVISBVRGENS.

SOCIO

IN AVDTORIO IVRIDICO

DIE XVII. AVGVST. ANNO MDCCCLXXVI.

DEFENDET

FRIDERICVS AVGVSTVS SCHNEEGASS

BVDISS. LVS.

LIPSIAE

EX OFFICINA LANGENHEMIA.



P. 262

VERSTO
IVIS CONVOVRESI
DE

SPARIO ERADITORVM
PRIVILEGIO EXPRENDI
OPRARIS CVR STREPTV
LIZONATES

WVSTIN ICTORVM ORDINE GAVIA
PRAESIDE

CHRISTIANO HENR. BREWING
FACTUM FVIT QVOD AMAL. M. H. B. G. S.
IN SOCIETATE LIZON. D. V. S. S. S. S.
1800

IN AVIATORIO IVRISCO
DE CIVITATE VNO GAVIA
DESSA

THEODORUS AVGVSTVS SCHNEEGASS
LIZONATES

LIZIAE
IN OFFICINA LANGENBERGII





DE
SPVRIO ERVDITORVM PRIVILEGIO
EXPELLENDI OPERARIOS CVM STREPITV,
LABORANTES.

§. I.



Est peruulgata quaedam regula, quemque et rem suam libere locare, quemque libere conducere posse, nisi forsan lex arbitrium locandi conducendique restringat. Restrictam vero esse hanc libertatem naturalem ex lege, vulgo adfirmant eruditum intuitu opificum et operariorum, qui cum strepitu vel adeo cum foetore labores suos exercent, quibus iuxta aedes eruditorum conductionem prohibitam esse adserunt, ne videlicet officinam apperiant. De foetore testis est BERGER in *Oecon. Iur. L. III. T. V. Th. XXI. n. 1.* quique argumentum huius extensae prohibitionis quaerit in *L. 2. §. 2. ff. ne quid in loc. publ.* Nec acquiescunt in conductione, quam adfirmant, prohibita, pergunt adeo ad prohibitam emtionem, ut argumentari placuit



cuit FINCKELTHAVSIO *Obseru. LXIV.* Quamuis vero id negari haud possit, studia amare pacem atque tranquillitatem, atque abhorrere ab omni strepitu, qui et in legendo et in iudicando attentionem rectam tollit et imminuit; at propterea tamen nollem leges, quae non sunt, fingere, nec priuilegia interpretatione extensiuā concedere, quam interpretationem, cum contra iuris communis tenorem sint, respuunt. Nec me movent res iudicatae, quippe quae falsis opinionibus superstructae esse possunt. Videamus itaque, an tuto adsumari possit, competere priuilegium supra descriptum eruditibus.

§. II.

In hoc vero priuilegio fingendo quidam Doctorum ita versantur, vt omnibus prope eruditibus interpretatione concedunt, quod fecit FABER *Staats-Canzley. P. II. Cap. VI. n. 11. sq.* Excludit studiosos LVDOVICI in *Doctr. Pand. L. XIX. Tit. II. §. 3.* ex lepidissima ratione, quod studiosi habitationem saepe mutare soleant: quasi instar hirundinum hinc illinc migrare singulis semestribus studiosorum proprium esset. Contra BERGERVS *cit. loc.* Professoribus, Doctoribus atque Aduocatis hocce tribuit beneficium. PEREZ vero ad *Cod. L. XI. Tit. XVIII.* de liberalium artium Magistris, Doctoribus atque Professoribus hocce singulari beneficio ornandis sollicitus est.

§. III.

Vnicus fons, ex quo hoc eruditorum priuilegium eruditibus vulgo adfirmatur, est ex communi opinione *L. unic. C. de stud. liberal. urb. Rom.* cuius legis autores sunt THEODOSIVS ET VALENTINIANVS AA. Verba ipsa transcribamus: *Uniuersos, qui usurpantes sibi nomina magistrorum in publicis magistrati-*
oni-





tionibus cellulisque collectos undecunque discipulos circumferre consueverunt, ab ostentatione vulgari praecipimus amoueri: ita, ut si quis eorum, post emissos diuinæ sanctionis affatus, quæ prohibemus atque damnamus, iterum forte tentauerit, non solum eius, quam meretur infamiae notam subeat, verum etiam pellendum se ex ipsa, ubi versatur illicite, vrbe cognoscat. Illos vero, qui intra plurimorum domos eadem exercere priuatim studia consueverunt, si ipsis tantummodo discipulis vacare maluerint, quos intra parietes domesticos docent, nulla huiusmodi interminatione prohibemus. Sin autem ex eorum numero fuerint, qui videntur intra Capitolii auditorium constituti: hi omnibus modis priuatarum adium studia sibi interdicta esse cognoscant: scilicet, quod si aduersus caelestia statuta facientes deprehensi fuerint, nihil penitus ex illis priuilegiis consequantur, quæ his, qui in Capitolio tantummodo docere præcepti sunt, merito deferuntur. Habeat igitur auditorium specialiter nostrum in his primum, quos Romanae eloquentiae doctrina commendat, oratores quidem tres numero, grammaticos vero decem. In his etiam, qui facundia grauitatis (in Codice Theodosiano, qui totidem verbis hanc constitutionem exhibet, legitur graecitatis, quæ lectio verior videtur atque conuenientior) pollere noscuntur, quinque numero sint sophistæ et grammatici aequè decem. Et quoniam non his artibus tantum adolescentiam gloriosam optamus institui: profundioris quoque scientiæ atque doctrinæ memoratis magistris sociamus auctores. Vnum igitur adiungi caeteris volumus, qui philosophiæ arcana rimetur: duos quoque, qui inris ac legum voluntates pandant: ita ut unicuique loca specialiter deputata adsignari faciat tua sublimitas: ne discipuli sibi inuicem possint obstrepere vel magistri: neue linguarum confusio permixta, vel vocum aures quorundam aut mentes a studio literarum auertat.





§. IV.

Si integram illam Constitutionem recte perlegimus, facile patet, Imperatorem iis constituere poenam eamque infamiae atque demum ut vrbe pellantur, qui se Professores mentiuntur, cum nunquam publice docendi facultatem Imperatoria auctoritate nacti sunt. Non vero priuatam doctrinam improbat. His vero, quibus ex Imperatoria auctoritate docendi facultas data est, quibusque auditorium in Capitolio datum, priuatam doctrinam interdicit. Dein numerum constituit Professorum, videlicet iubet, ut tres oratores, decem Grammatici latini, quinque Sophistae, decem Grammatici Graeci, vnus Philosophus, duoque Iureconsulti suas artes atque scientias tradant. Tandem vult, ut cuique loca ad docendum in Capitolio deputentur specialiter, ne vnus docendo alteri impedimento sit, aut discentes diuersa simul audiendo confundantur. At de eo iure, ad cuius probationem lex adducitur ne iota quidem scriptum deprehenditur. Vox enim *obstrepere* non intelligenda de fabrorum varii generis strepitu, quem laborando excitant, multo minus quidquam de expellendi fabros facultate scriptum deprehenditur. Facile patet, de eo strepitu tantum intelligendam Imperatoriam legem, quem docendo discendoque magister aut discipulus magistro aut discipulo faciat, qui strepitus cum et doctore pariter atque discipulo et noyumento et impedimento sit, efficit ut peculiararia separataque cuius doctorei adsignanda iubeat loca. Quare et coniungenda videtur haec constitutio cum *L. 1. C. de Profess, qui in vrbe Constantinop.*

§. V.

Quae cum ita sint, facile patet, spurium omnino illud, quod fingunt priuilegium, recte dici debere, si probatio ex *L. vnic. all.* petenda. At obseruantiae atque consuetudini hoc tribuunt.



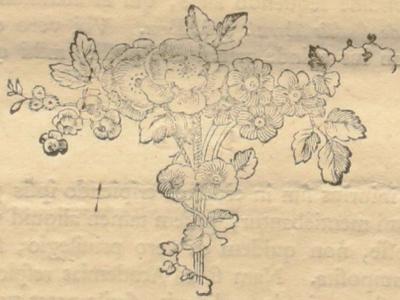
buunt. Multa in eam causam dixit THOMASIVS in *Cas. Iur. P. III. 17.* atque LYNCKER *diff. de iur. litterat. vicinos expellendi strepiferos.* Sed sane adhuc vehementer dubito, fore, vt quis vniuersalem hanc probet consuetudinem. Quotidie enim videmus iuxta aedes, imo et interdum in ipsis aedibus eruditorum laborare opifices cum strepitu. Et quamquam concedam, ita interdum pronunciatum esse, tamen ex eo nondum mihi probari videtur oecumenica quaedam iuris constitutio. Solet enim interdum ab vno ordine quidquam pronunciarum, quod alter ordo dissentiens, si ad eum per Leutationem causa defertur, maxime vbi lex scripta deficit, corrigit. Et quod sententiae latae, non attingunt vim iudicati, quoties ab ea ad Principem prouocatum est, qui, quam prima habuit instantia opinionem, tollit contraria sententia lata. Hinc incertum manet, an quae adducuntur iudicata vere vim nacta sint, nec ne. Quaero ergo vnde consuetudo probanda. Dein accedit, Iureconsultos hanc opinionem, aut si mauis, hocce spurium priuilegium defendisse sequendo alios, qui in auxilium vocauerant *J. vnic. C. de studiis liberal. vrb. Rom.* Vbi vero ex falso iure indicatur, an ius exinde ortum esse possit, mihi quidem non videtur.

§. VI.

At ne iniurius sim in eruditos eripiendo ipsis priuilegium, quod plurimi mentiebantur, putem tamen aliquid veri huic iuri tribui posse, non quidem ex vero priuilegio, sed ex causa aliqua circumposita. Nam si ad Academias respicimus, quas maiestas in suo territorio ordinauit, facile patet voluisse simul maiestatem, vt quos constituit magistrum, aut qui facultatem docendi impetrarunt, non tantum doceant, verum etiam ius habeant, ne eos quis in docendo impediatur. Fac ergo inhabi-
tare



care Professore aedes suamque in iis aperuisse scholam. Fac
 fabrum ferrarium, aut claustrarium aut doliarium in his ipsis
 aedibus iuxta auditorium suum pariter apperire officinam.
 Quaeso! quomodo doceat magister, et quas sibi comparet au-
 ditor aures, cum, quos habet laborantis operarii continuus re-
 plet strepitus? Non tantum hac ratione laederentur in docen-
 di, quod datum est, iure et docentes et audientes, verum etiam
 ipse finis, quem in ordinanda Academia habuit Maiestas, impe-
 diretur. Quapropter quamvis deficiat ius scriptum, tamen
 quod docentium et discantium labor ore tantum et auribus per-
 ficatur, recte iubet magistratus, si prior habitauerit Doctor,
 vel non recipere opificem strepiferum, vel receptum expellere.
 Non enim, quem Maiestas ordinavit rerum suarum finem,
 subditi agendo contra impedire debent.



Leipzig, Diss., 1776 A-G

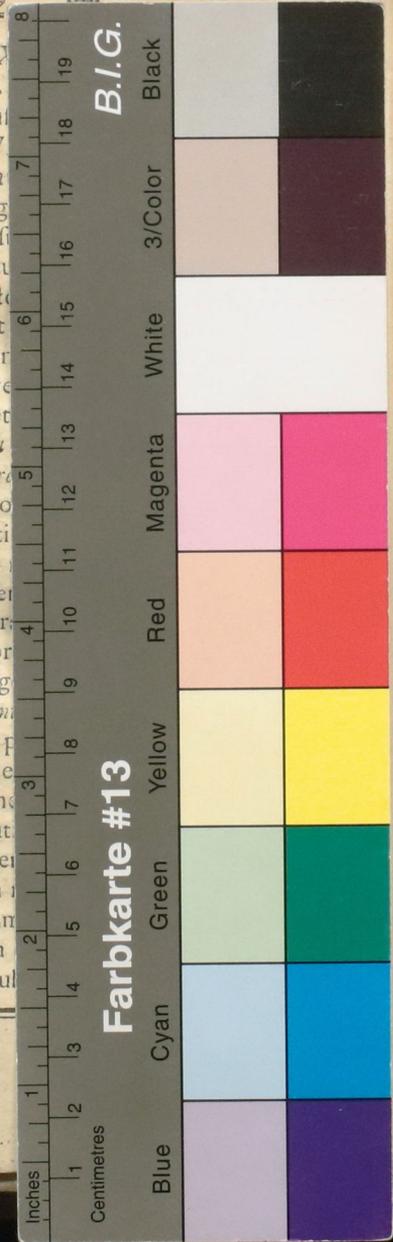


f
TA-706

aus 34 Stk. bisher verku.

VD
18





Prüfungsnummer 20

1776, 28

QVAESTIO
IVRIS CONTROVERSI

DE
SPVRIO ERVDITORVM
PRIVILEGIO EXPELLENDI
OPERARIOS CVM STREPITV
LABORANTES

QVAM
ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS GRATIA
PRAESIDE

D. CHRISTIANO HENR. BREVNING

PROFESS. PVBLIC. ORDINAR. IVR. NAT. ET GENT.
ET SOCIETAT. LITERAR. DVISBVRGENS.

SOCIO

IN AVDITORIO IVRIDICO

DIE XVII. AVGVST. ANNO MDCCCLXXVI.

DEFENDET

FRIDERICVS AVGVSTVS SCHNEEGASS

BVDISS. LVS.

LIPSIAE

EX OFFICINA LANGENHEMIA.

P. 262

